

TUNTOSARVI

N:o 22 1981

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 22

31. p:nä joulukuuta 1981

7. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

Varat tämän lehden kustannuksiin on lahjoittanut
Lions-piiri 107 N

PÄÄTOIMITTAJA

Pirjo Rissanen

TOIMITUKSEN OSOITE

35400 Länkipohja
puh. 935-31308

SISÄLLYS

Hyvät lukijat	1
Tapahtumakalenteri vuodelle 1982	2
Ajankohtaista	3
Lukijan kirjeitä	11
Kaksi veijaria	13
Kuurosokeiden pohjoismainen konferenssi	15
Runo	19
Kaunehin maa	20

HYVÄT LUKIJAT

Taas on tullut aika toimittaa teille vuoden viimeinen lehti. Vuosi 1981 on ollut vammaisten vuosi. Paljon muutoksia on saatu kuurosokeille: esim. aikuisille kolme uutta kuntoutussihteeriä.

Pohjoismaisessa koulutuksessa tutustuin eri maiden kuurosokeiden lehtiin ja yleensäkin tiedonsaantiin. Täytyy todeta, että täällä Suomessa olemme jäljessä siinä asiassa. Minusta on ollut mukava tehdä teille tätä lehteä. Se ei riitä, että minusta on mukava. Tätä lehteä pitäisi edelleen kehittää ja tehdä mielenkiintoiseksi lukea. Tämän lehden rahoitusta tulevaisuudessa pitäisi alkaa miettiä. Tärkeää olisi löytää tälle lehdelle päätoimittaja, joka voisi kirjoittaa ja suunnitella tätä lehteä päätyönään. Olen kirjoittanut Näkövammaisten Keskusliiton tiedotustoimikunnalle. Pyysin heitä miettimään tämän lehden rahoitusta, päätoimittajan palkkaamista. Samalla pyysin heitä miettimään voisiko tämä lehti ilmestyä useammin. Toivon, että uusi vuosi toisi hyviä muutoksia myös Tuntosarvelle. Kiitos teille kaikille menneestä vuodesta ja toivon parempia lukuhetkiä uutena vuotena.

HYVÄÄ UUTTA VUOTTA!

Pirjo

TAPAHTUMAKALENTERI VUODELLE 1982

Tammikuu	Hiihtoleiri, Vierumäen Urheilupuisto
Maaliskuu	Vuosikokous ja viikonloppuleiri
23.3-2.4.	Peruskurssi, Monitoimitalo, Helsinki
Maaliskuu (hiihtolomakurssi)	Perhekurssi I/Kommunikointikurssi, Mieslahti, Kainuun Opisto
Kesäkuu 1. viikko 14-18.6.	Talouskurssi, NAK, Espoo Henk.koht. huollon pienkurssi, Korpela
14-20.6.	Hiippakuntaleiri, Ilonpisara, Hämeenlinna
Heinäkuu 5-10.7.	Perhelomaviikko, Huttula, Keuruu
Elokuu 2-6.8.	Kuurosokeiden perheiden lasten kurssi, Tellina, Hanko

9-13.8.	Perhekurssi II, Visulahti, Mikkelä
Syyskuu 30.8.-3.9. 13-17.9. Syys-lokakuu 27.9.-2.10.	»Kansalaistaito»-kurssi, Pyhäjärvi Ruskaleiri, Lomakoti Seitaranta Lomaviikko, Jussantupa, Enontekiö
Lokakuu 4-15.10.	Peruskurssi, Monitoimitalo, Helsinki
11-6.10.	Liikuntakurssi, Pajulahti
Marraskuu	Pikkujoulu Lisäksi pyritään järjestämään ulkomaanmatka

AJANKOHTAISTA

TAMMIKUUSSA VALITAAN PRESIDENTTI

Tammikuun 17. ja 18. päivä on vaalit. Silloin saamme äänestää ehdokkaita, jotka valitsevat presidentin.

Jokaisessa maakunnassa on kaikki puolueet asettaneet ehdokkaita, joita äänestetään. Ehdokkaat taas julkisesti ilmoittavat, ketä he kannattavat presidentiksi. Yhteensä valitaan 301 valitsijamiestä. Valitsijamiehet äänestävät presidenttiä. Mikäli kukaan ei saa äänten enemmistöä 151 ääntä suoritetaan toinen äänestys. Jos siinäkään ei äänimäärän perusteella tule valituksi suoritetaan kolmas äänestys kahden eniten ääniä saaneen kesken, joista enemmän saanut valitaan. Äänestyspaikalla on vaalihuoneissa avustajia, jotka työnsä puolesta ovat velvollisia auttamaan ihmisiä. He ovat vaitiolovelvollisia, eivätkä saa harjoittaa kenenkään ehdokkaan mainostusta. Äänestyskoppiin voi avustajan pyytää mukaan. Kuurot ja kuurosokeat voivat halutessaan tilata tulkin äänestyksen ajaksi. Monet ehdokkaat ja puolueet suorittavat ilmaisia vaalikuljetuksia vaalipäivinä, on huomattava, ettei silloinkaan sitoudu äänestämään ketään, vaan ainoastaan oma tahto määrää ketä äänestää. Viime aikaisten Galluppien eli kyselyjen mukaan on presidenttipelissä kaksi muita vahvempaa ehdokasta; sosiaalidemokraattien Mauno Koiviston kannatus on noin 40 % ja keskustapuolueen Johannes Virolaisen kannatus on 18 %, kolmantena tulee kansandemokraattien Kalevi Kivistö. Mutta tähän on vain

kysely ja viimeisen ratkaisun teemme me vaalikopissa.

YK:LLE UUSI PÄÄSIHTEERI

Pitkän neuvottelun jälkeen valittiin YK:n pääsihteeriksi perulainen Javier Perez de Guellar. 61 vuotias lakimies on ollut pitkään YK:n palveluksessa. Pääsihteerin Guellar sanoi ottavansa tehtäväkseen nk. kolmannen maailman asian ajamisen. Hän yrittää toimia niiden maiden puolesta, joissa on vielä nälänhätä.

SAKSOJEN PÄÄMIEHET KOHTASIVAT

Liittokansleri Helmut Schmidt ja puoluejohtaja Honecker kohtasivat Berliinissä Itä-Saksassa. He eivät ole kohdanneet pitkään aikaan. Keskustelujen aiheena oli kansainvälinen tilanne.

TULVAT JATKUVAT

Kokemäen joella on ollut voimakas tulva. Vesi oli noussut asuntoihin asti. Armeija oli kutsuttu apuun räjäyttämään jäälauttoja, että vesi pääsee edelleen virtaamaan. Veden korkeus oli Kokemäen joella yli kaksi ja puoli metriä normaalia korkeampi.

TYÖTTÖMYYYTTÄ IMATRALLA

Uudet takaiskut kohtasivat Imatran kaupunkia. Terästehdas Ovako vähensi 439 työntekijää. Terästeollisuus on koko maailmassa laskussa. Monet tehtaot Euroopassa ovat joutuneet lopettamaan toimintansa. Muutoinkin on talouselämässä lama näkyvissä. Suomi joutuu laman kouriin kevään kuluessa, tosin itäkauppa tasoittaa Suomen lamakautta.

VAKUUTUSVIRKAILIJOIDEN LAKKO JATKUU

Vakuutusvirkaileijoiden lakko jatkuu. Neuvottelut eivät ole johtaneet sopimukseen. Tammikuussa lakko laajenee koskemaan kaikkia vakuutusalan työntekijöitä. Kansa vakuutusyhtiö teki työntekijöidensä kanssa sopimuksen, jossa se lupasi kaikki työntekijöiden vaatimukset toteuttaa. Sekä työntekijät, jotka ovat lakossa että työnantajat tuomitsivat erillisen sopimuksen. Lakko haittaa vakuutusmaksuja, joita yhtiöiden pitäisi maksaa vakuutuksen ottajille. Sen sijaan vakuutusyhtiöille maksettavat maksut on maksettava ajallaan.

KUUROSOKEITTEN TYÖNTEKIJÄT KOKOONTUIVAT OULUSSA

Kuurosokkeittein työntekijöillä oli neuvottelupäivät

Oulussa. Siellä keskusteltiin monista tärkeistä asioista. Oulun Kuurojen kodissa kävivät työntekijät tutustumassa uusiin tiloihin ja talon asukkaisiin. Sairaalassa kerrottiin kuulon tutkimuksesta ja Oulun Yliopistollisen Keskussairaalan toiminnasta yleensä. Yksi päivä oli omistettu kokonaan oman työn opiskelulle. Vanhemmat työntekijät opastivat uudempia monissa tärkeissä kysymyksissä mm. sosiaalialan kysymyksiä käytiin läpi. Neuvottelupäivät ovat työntekijöille välttämättömiä, niillä kuullaan alalla tapahtunut kehitys.

Työntekijät vierailulla Oulun uudessa kuurojen kodissa. Inger keskustelelee Väinö Pellin kanssa.

TAIDENÄYTTELY SOKEILLE JYVÄSKYLÄSSÄ
 Kyllikki Vallema on pitänyt kuvataidenäyttelyn Jyväskylän kaupungin kirjastossa. Kuvat ovat sekä näkeville että sokeille tarkoitettuja. Sokeille tarkoitettut kuvat ovat toteutettu muovikohokopioina, joista voi tunnustella.

RAVIURHEILU VEROLLE

Eduskunta hyväksyi lain, jossa totalisaattoria verotetaan 5 %. Raveissa pelataan totoa eli lyödään vetoa, mikä hevonen voittaa. Mikäli vedonlyöjä osuu oikeaan, hän voittaa rahaa. Totonpelaaminen on hyvin suosittua. Toota pitävät ja peluuttavat raviradat saavat myös paljon rahaa. Eduskunta päätti laittaa verolle raviratojen liikevaihdon.

VAMMAISIA ENEMMÄN AMMATTIKOULUIHIN

Ammattikoulut ottavat vammaisia opiskelijoita enemmän. Äänekoskella pidettiin ammatillisen koulutuksen neuvottelupäivät, joissa pohdittiin vammaisten ammatillista koulutusta. Päivillä todettiin, että peruskoulun jälkeen vammaisen nuori pitää ohjata ammattikouluun, eikä suoraan työelämään. Parempi koulutus lisää mahdollisuuksia valita työ myö-

hemmin. Useasti vammaisen nuoren työpaikan saantia haittaa se, ettei ole peruskoulun jälkeen mitään ammattikoulutusta. Kouluttamaton nuori joutuu monestikin tyytymään väliaikaisiin työpaikkoihin. Myöskin ammatilliset kurssikeskukset lisäävät vammaisten kurssittamista ja koulutusta. Erityisesti ammatillinen jatkokoulutus vammaisille järjestetään ammatillisissa kurssikeskuksissa.

PUOLASSA SOTATILA

Puolan sisäinen tilanne johti siihen, että hallitus julisti sotatilan. Samalla pidätettiin monia Solidaarisuus ammattiyhdistysliikkeen johtajia. Pääministeri Jaruzelski sanoi, että kysymys oli vain tunteista. Mikäli hallitus ei olisi julistanut sotatilaa, olisi syttynyt sisällissota. Puolassa on nyt ulkonaliikkumiskielto 22-6 välillä. Alkoholia ei saa juoda ja kokouksia ei saa pitää. Yhä on ruokatavarat tiukassa ja monet tärkeät elintarvikkeet kortilla. Työt monilla työpaikoilla ovat seisoksissa, koska liikennevälineet eivät kulje.

SUOMI JUHLI 64. ITSENÄISYYSPÄIVÄÄ

Tavallisin juhlin juhlittiin itsenäisyyspäivää. Linnan

vastaanotto oli Tasavallan Presidentin sairauden vuoksi peruutettu. Finlandialalossa järjestettiin kutsuvieraille konsertti, jota isännöi presidentin sijainen Eino Uusitalo. Ylioppilaat marssivat soihtukulkueessa Ydinaseettoman Pohjolan puolesta ja tavanomaiset ylennykset puolustusvoimissa suoritettiin.

PALJON INFEKTIOITA SYKSYLLÄ

Erilaisia tulehdussairauksia on ollut paljon tänä syksynä. Lapset ovat kärsineet korvatulehduksista ja aikuisilla on ollut flunssaepidemioita. Lääkäreissä on ollut pitkät jonot.

VAMMAISNEUVOSTO ON TOIMINUT HYVIN JYVÄSKYLÄSSÄ

Vammaisneuvosto on juurtunut hyvin Jyväskylään, toteaa vammaisneuvoston puheenjohtaja tohtori Paula Määttä. Nyt onkin päätetty kaupunkiin perustaa vakituinen vammaisneuvoston sihteerin virka, lisäksi vammaisjärjestöt ovat saaneet oman talon käyttöönsä. Nyt olisikin käytävä käytännön toimiin, että vammattomat ja vammaiset voisivat elää paremmin. Onkin todettava, että jokainen parannus ja esteen

poisto koituu myös vammattomien hyväksi. Erityisen innostuneita ja tyytyväisiä ovat olleet lapsiperheet.

LUKIJAN KIRJEITÄ

Matkustin Helsingistä Hyvinkäälle. Hyvinkäällä kysyin yhdeltä ihmiseltä onko minun kelloni oikein? Kysyin myös kummasta ovesta pääsen? Ihmiset tietävät valkoisen kepin. He olivat ystävällisiä ja auttoivat minua. Sanoin, että on kiva kun sinä autat minua, hän hymyili minulle. Hyvinkään asemalla huomasin kioskin ja sen takana takseja. Kävelin sinnepäin ja keppini tarttui johonkin ja putosi jalkakäytävältä alas. Otin lapun taskusta ja näytin yhdelle miehelle. Mies otti lapun ja luki sen, nauroi ja opasti minut taksiin. Taksissa menin kotiin Hyvinkäälle. Päivällä näen paremmin. Jos lähdän yksin outoon kaupunkiin tarvitsen oppaan. Pimeällä en näe muuta kuin katulamppujen valot.

Kuurosokea tarvitsee sellaisen oppaan, joka osaa opastaa. Hermostun, jos opas vie väärin. Ethän vedä kuurosokeaa perässäsi. Terveisin Hilja.

TERVEISIÄ TURUSTA

Hei taas kaikki kurssitoverit, entiset ja uudet. Kaikkia en ole päässyt tapaamaan. Tänä kesänä en ole sattunut pääsemään millekään kurssille mukaan, koska on tullut valitettavasti paljon uusia kohtalotovereita. Usein surullisena ajattelen, että ei ole kivaa olla kuulonäkövammainen. Meitä on täällä niin monenlaisia vammaisia. Siitä olen iloinen, että me Jussin kanssa olemme aika rohkea kuurosokea ja kuulonäkövammainen pari. Me liikumme paljon ympäri Suomea. Tänä kesänä olimme Pielavedellä ja Savonlinnassa. Savonlinnaan me lensimme täältä Turusta. Jouduimme vaihtamaan lentokonetta Helsingissä. Me luotamme lähimmäisten apuun ja hyvin ovat matkat sujuneet. Olemme tehneet sen matkan edestakaisin lentokoneella kolme kertaa. Lentomatka on kuurosokealle kaikkein vaivattomin matka. Aina joku auttaa ostamaan liput ja taksi vie lentoasemalle. Siellä lentoemännät pitävät hyvää huolta ettei tarvitse pelätä yhtään. Tuovat jopa rullatuolilla alas koneesta. Yksi tuttavani tuotiin sillä tavalla. Tuttavani oli kuuro eikä kuullut puhetta, eikä myöskään nähnyt mitä hänelle tapahtuu. Häntä oli vastassa opas, joka katsoi kun toiset matkustajat poistuivat koneesta. Hänen odottamaa henkilöä ei näkynyt. Sitten tu-

li pyörätuoli ja siinä tuolissahan hänen etsimänsä ihminen olikin. Lentoemännät eivät tietenkään tiedeneet, että vammaisen olisi osannut kyllä kävellä. Näin hyvä oli ulospääsy tällä ystävälläni. Lentokone on meille vammaisille puolet halvempi kuin muille. Lentäminen on niin kiva tapa matkustaa, että lähtekää vaan ilman pelkoa taivaalle. Matka menee pian ja meikäläisille paljon helpompaa kuin autot ja junat. Reippaat talviset terveiset teille kaikille.

Aune ja Jussi

KAKSI VEIJARIA

Hannes I. Tiira

Tahdon kertoa teille tositapauksen kahdenkymmenen vuoden takaa. Henkilöt siinä ovat kaksi villiä poikaa, toinen näkövammainen ja toinen kuulovammainen. Tapahtumapaikka oli Helsingin sokeainkoulu ja poikien iät kahdeksan ja kuusi vuotta.

Molemmat pojat olivat tosiaan vilkkaita. Pihalla he juoksivat aina kovaa, kiipeilivät puihin, hyppäsivät keinusta ja joskus kiusasivat tyttöjä. Isot pojat

olivat kerran suuttuneet siihen poikaan, joka oli pelkästään näkövammaisen, koska tämä oli rikkonut heidän polkupyöränsä kumin. He eivät kuitenkaan tahtoneet itse rangaista, vaan käskivät kuulonäkövammaista poikaa lyömään tuota kuminrikkojaa.

Sitten alkoi kilpajuoksu. Näkövammaisen poika pinkaisi pakoon, kuulonäkövammaisen perässä. He juoksivat halki pihan, ohi keinujen, kaarsivat hiekkatielle, kompastuivat välillä ja näkövammaisen kiljui koko ajan: Apua, apua. Kukaan ei tullut auttamaan, vaan katselivat huimaa menoa aina saunalle saakka, johon tie päättyi. Nyt näkövammaisen säikähti tosissaan, koska kuulonäkövammaisen, joka näki hiukan enemmän kuin kiistakumppaninsa, sai käteensä halon, jollaisia oli kasassa saunan vieressä. Halkoa heiluttaen hän syöksyi nurkkaan joutuneen toverinsa kimppuun ja oli jo lähellä antaa sattuvan iskun, kun näkövammaisen muisti yhtäkkiä, että hänellä on taskussa kaksi karamelliä. Ne hän nyt nopeasti nosti käteensä ja tarjosi hädissään kuulonäkövammaiselle. Hän laski halon alas ja otti karamellit. Molemmat lähtivät käsi kädessä pois ja olivat sen jälkeen kavereita keskenään.

Tarina opettaa, että ei kannata tapella, vaan osoittaa ystävällisyyttä. Silloin ei kenenkään tarvitse

pelätä. Näkövammaisten ja kuulonäkövammaisten pitäisi myös pitää yhtä muuallakin kuin koulun pihan leikeissä. Ei pidä tapella siitä, kumman asia on tärkeämpi, vaan tehdä yhteistyötä. On hyvä, että meidän sokeiden ja kuurosokeiden välit ovat hyvät, emmekä aikaihmisinä lyö toisiamme haloilla emmekä sanoilla.

KUUROSOKEIDEN POHJOISMAINEN KONFERENSSI

Herman Jespersen:

Onko Suomessa järjestetty kesäleirejä kuurosokeille?

Inger Lindgren:

Suomessa järjestetään sekä leirejä että kurseja. Tänä vuonna järjestettiin 3 leiriä (1 hiihtoleiri ja 2 kesäleiriä) ja 5 kurssia. Kurseista yksi on tarkoitettu sellaisten perheiden lapsille, jossa jompikumpi vanhemmista (tai molemmat) on kuurosokea. Meillä järjestetään myös perhekurssi, jo-

hon voi osallistua vaikka koko perhe. Vuosittain on järjestetty myös liikuntakurssi sekä erilaisia teemakursseja tarpeen mukaan.

Ejnar Madsen:

Mistä tähän toimintaan saadaan varat? Mistä löytyy tulkit?

Inger Lindgren:

Kurssitoiminnan rahoittaa Sosiaalhallitus. Leiri- ja lomatoimintaan olemme saaneet varoja Raha-automaattiyhdistykseltä. Osan tästä toiminnasta joudumme rahoittamaan myös satunnaisista avustuksista saatavilla tuloilla. Muutamiin leireihin kuurosokeat maksavat osallistumismaksua.

Tulkikysymys on vaikea. Osa toiminnasta on hyväksytty Sosiaalhallituksen rahoittaman tulkitoiminnan piiriin. Osan joudumme palkkaamaan itse. Tulkkeja on vähän. Heistä useimmat toimivat jossakin muussa työssä. He toimivat tulkkeina ainoastaan vapaa-aikanaan.

Hilkka Silonen:

Onko Tanskassa ammattikoulutusta kuurosokeille?

Järjestetäänkö myös leirejä ja kursseja?

Einar Madsen:

Ammattikoulutusta ei ole. Leirejä ja kursseja ei järjestetä niin paljoa kuin Suomessa. Meillä järjestetään kesäleirejä, joille kaikilla kuurosokeilla on mahdollisuus osallistua. Huhtikuussa järjestetään kurssi Jyllannissa. Näkövammaisten järjestö järjestää yhden kurssin, joka on tarkoitettu lähinnä huonokuuloisille näkövammaisille. Nyt meillä on suunnitteilla koulutuksen aloittaminen kuurosokeiden tulkeille. Suurissa kaupungeissa kuurosokeilla on enemmän mahdollisuuksia. Niissä järjestetään iltakouluja, joihin kuurosokeat voivat osallistua. Eri valistusjärjestöt maksavat kustannukset.

Herman Jespersen:

Ovatko ruotsalaisten järjestämät kurssit tarkoitettu yksinomaan kuurosokeille vai voivatko kuulevat ja näkevät tulla mukaan?

Kerstin E. Andersson:

Kurssit on tarkoitettu yleensä kuurosokeille.

Eva Frunck:

Onko Englannissa järjestetty kotiopetusta kuurosokeille?

Derek Burton:

Ei erityisesti kuurosokeille. N. 7 vuotta sitten Englannissa oli n. 700 kotiohjaajaa näkövammaisille. He auttoivat myös kuurosokeita. Tämä toiminta lopetettiin. Yleiset sosiaalityöntekijät veloitettiin antamaan palveluja myös näkövammaisille ja kuurosokeille. Kaksi erityistyöntekijän virkaa kuitenkin perustettiin, mobilityohjaaja ja teknisten apuvälineiden käytön ohjaaja. Kuurosokeilla ja näkövammaisilla ei ole ollut vahvoja puolestapuhujia viimeisten vuosien aikana.

RUNO

**Rakastan kesää
rakastan aurinkoa
rakastan naurua,
mutta eniten sinua.**

**Rakastan muistoa,
joka itkettää,
josta näkee kauniita unia,
jolla on liian isot kengät
ja hymy aurinkoinen.**

**Vihaan syksyä ja
vihaan sadetta synkkyyttä
ja kateutta
ja julmuutta.
Vihaan myös sitä,
joka teki minusta onnettoman.
Vihaan myös sitä, joka vihaa minua.
Vihaan itseäni,
koska luulottelen monesti aivan turhia.**

KAUNEHIN MAA**Eino Leino**

Maa kaunehin maa on pohjoinen,
missä metsiä pellot pelkää,
karu, paatinen, kylmä on pinta sen,
ei lannista aura sen selkää,
mut uhmaten hongat harmaat ain
sen taivahan ääriä saartaa
ja yllä korpien vaikenevain
sen pilvissä kotkat kaartaa.

Maa kaunehin maa on metsien,
maa iäti uinuvan haaveen,
se sitoo mielemme hiljaisen
laili' arvoituksen ja aaveen,
se kutsuu, se kiehtoo, se vaatii luo,
sen puissa on loihtua, taikaa,
ja eksyttävän salon kankahat nuo
ne laulua kummaa kaikaa.

(Runo, jonka Anja Lehtola esitti kuurosokeiden
Pohjoismaisella leirillä)